

dan wordt
in kandelaar

ot stand ge-
veer dezelfde
oordeel en
ming en op-
duw, een ge-
en onder het
sheerschappij
al, door Zijn
ond vandaag
profetie bezig
in Juda, tus-
in het over-
st Israël, dat
meene chris-
zelt, dat als
ekt voor het
geen belang
uden van de
honder het
usschen om-
net alle ver-
keert in den
rk des HEE-
dt te vragen,
olkomen dui-
waaien, maar
ijn herkomst

heel en al de
iet koninkrijk
an vs 10-12
-21, die Nioo-
n verwerken.
ht, dat Jezus
n" en de „he-
heol. Wth. z.
in..... J 3,12
ossen werden.
g einer Rede-
direkten Be-
on 16, 25 en
gen" zijn het
len van Jezus
is. Het waren
Nicomemus tot
best doorstoo-
lijken zin en
Jezus moest
omen was, en
art en Pink-
ingaan. Maar
net Zijn raad-
n. Zoo volgen
e en het wel-
oor Jezus op
die haar ver-
kruls en ver-
s 19-21, ver-
nischen heils-
aken. Als het
dacht van de
of ze verlicht
dat openbaar
dan wel of ze
lat het kwade
met het licht,
ankelijk wilde

ruikelijke aan
? Gaarne aan
ntrole aange-

chtsregisters
zijn nutteloos
als men uit
in zijn werk
van vreugde
moeder des
ik vind het
spreking van
bij de vraag,
hien ook poe-
gische vraag,
in achterpoo-

l, behandelen
Joh. 20:31,
k alle Bijbel-
overwaard,
rslaan; want
heilooze pad
jbellezien aan

de kinderen
Bijbel voor-

meisjes aller-
le Bijbel niet
et of onzede-
k zijn? Waar
is! Van dien
in zonde, niet
es leeren (en
orgaan), dat
n worden, in

en bestemming, — tot wie de „aardsche dingen" van het koninkrijk Gods gezegd zijn, maar die nu niet eerder uitruist, voordat ze óók heeft mogen verstaan de „hemelsche dingen" (Joh. 3:12), — die de schaduw ziet, maar nu hunkert naar het lichaam, — die de gebeurtenissen opmerkt, maar nu ook den diepen zin en achtergrond van alle dingen uit het Woord van God verstaan wil, — die worstelt, om hoe langer hoe beter den wil des HEEREN te leeren kennen en in praktijk te brengen in het gansche leven.

De Pinkstergeest der profetie is bezig, scheiding te maken tusschen Efraïm en Juda. Want komen moet opnieuw die dag, maar nu in definitieve en volledige vervulling, — die dag, waarop zij beiden rijp zijn, en waarop de Hoogste Rechter het laatste, het uiteindelijke vonnis zal vellen, om Zijn éeuwige woonplaats van Efraïm weg te nemen en voor eeuwig en altoos te vestigen in Juda. Daarom is het nu zoo noodig, dat wij en onze kinderen weten, wat er aan de hand is, en wat er aan den gang is in het christendom van heden. Want het is wéér dezelfde historie, maar nu bijna in laatste vervulling: de historie van verlossing, en kerkreformatie, gevolgd door afval en nieuwe verbondsbreuk, oordeel der verblindende en verharding, bij sommigen tot wederkeer en bekeering, en voortgaande worsteling, om véder te komen, van de „gelijkenis" tot haar „verklaring", ontferming en nieuwe verlossing. Daarom zullen wij en onze kinderen de scheidslijn zien loopen BINNEN het verbondsvolk, en de getuigenis verder vertellen, en de wet voor het nageslacht niet verbérgen, maar juist openbáren, opdat de scheidslijn aan den dag komt en niet wordt verdoezeld, en de antithese zich al scherper af gaat teekenen, opdat de dag der rijpheid voor het laatste vonnis snel mag komen: de dag van het laatste oordeel voor Efraïm en de dag der volle genade voor Juda. Daarom zal

„ZIET TOE...."

„Ziet toe, broeders, dat niet te eeniger tijd in iemand van u zij een boos ongeloovig hart, om af te wijken van den levenden God". Hebr. 3:12.

De brief aan de Hebreërs is gericht op de praktijk van het leven des geloofs.

De schrijver zelf noemt dit geschrift een „woord van vermaning" (13:22).

Dit geldt trouwens van heel de Schrift.

De Bijbel is geen boek vol raadsels, die ons worden voorgelegd om onze scherpsinnigheid op te beproeven. God komt in zijn Woord tot ons met zijn beloften, opdat wij ze zullen gelooven. En Hij komt tot ons met zijn bevelen, opdat wij die zullen doen. Zeker mag ons door Gods Geest verlicht verstand de wonderen trachten te verstaan, die in de Schrift alom zich openbaren.

Maar ook dan is het den HEERE er om te doen onzen wil te buigen, onze begeerten te zuiveren, ons hart te neigen tot de vreeze des HEEREN.

Nadat in het eerste hoofdstuk uiteengezet is, dat Christus ver boven de engelen staat, volgt in het begin van hoofdstuk 2 de vermaning, dat wij daarom ons te meer moeten houden aan het Woord van den hoogsten Profeet.

Zoo gaat het nu ook in hoofdstuk 3. Christus is niet alleen verheven boven de engelen, maar Hij is ook meer dan Mozes. Deze behoort tot het huis Gods,

de Bruid en zullen de kinderen van de Bruid met den Geest mee moeten profeteeren en roepen: Heere Jezus, kom! (Openb. 22:17).

Dáárom zullen onze kinderen op de scholen bevestigd moeten worden tegen den invloed van de alles verdoezelende en vervlakkende neutraliteit, tegen die aller-gevaarlijkste doorbraak van de christelijke antithese, die met rassche schreden zich voltrekt, en zijn slachtoffers maakt bij duizenden, ook in die kringen, waarvan men het maar niet wil verwachten, in de voormalige gereformeerde kerken, en in de christelijke gereformeerde kerken, en óók in de gereformeerde kerken, wanneer zich daar de begeerte openbaart, „contact" te zoeken met de overzijde.

Daarom zullen onze kinderen moeten léeren op de scholen, dat Luther en Calvijn dan wel de paus van Rome, De Cock en Kuyper dan wel de hervormde kerk en haar synode, en de gereformeerden dan wel de synodocraten vandaag de sechurnmakers zijn of de hervormers; en dat heel die neutraliteitspolitiek en die verdoezelingsactiek een wederstaan is van het Pinksterwerk des Geestes, een ómkeeren in den strijd, om met pak en zak, zeer welbewapend, met een machtig oecumenisch leger den vast aanrukkenden vijand toe te vallen.

Daarom mag ook op de christelijke scholen niet in den mist blijven hangen, wat de kerk en wat het verbond en wat de doop is, en wáár de kerk is en wáár het ambt is en wáár de reine leer bewaard wordt. Daarom zullen wij en onze kinderen over heel de linie moeten ontwaken, en uit den dood van het algemeene christendom opstaan, om den verhoogden Christus door den Geest der profetie over ons te laten lichten. ook op het stuk van het onderricht aan ons en aan ons zaad in de voorzeide leer.

Sappemeer.

J. F. DE WEGER.

UIT DE SCHRIFT

maar Christus is de Bouwmeester van het huis des HEEREN.

Mozes was een getrouwe dienaar in de kerk van de oude bedeeing, maar Christus als de Zoon van God is de Heer van zijn kerk.

Mozes diende in het huis Gods, Christus is gesteld over het huis Gods.

Nu heeft het oude volk naar de stem des HEEREN, die door den dienst van Mozes werd overgebracht, niet geluisterd.

De Israëlieten hebben hun hart verhard bij Massa en Meriba (Exodus 17:1-7).

Ze hebben niet geloofd, maar twijfelmoedig gevraagd: Is de HEERE in het midden van ons of niet? (Ex. 17:7).

Dat vond de HEERE zoo erg, dat Hij in zijn toorn zwoer, dat ze stellig niet in zijn rust, die Hij beloofd had, zouden ingaan.

Maar als het oude volk zoo zwaar gestraft is wegens z'n ongeloof, hoe erg moet de HEERE het dan wel niet vinden, indien wij ons hart toesluiten voor het Woord van Christus?

In dat verband nu vermaant de brief aan de Hebreërs ons als volgt:

Ziet toe, broeders. Weest er op bedacht, Past er toch voor op.

Dat niet in iemand van u zij een boos, ongeloovig hart.

De schrijver zal wel in de eerste plaats bedoelen, dat elk op zichzelf moet acht geven, Ieder moet maar toezien, dat z'n hart niet boos, ongeloovig is.

Velen vinden dat maar een vreemde vermaning.

En ze hebben hun tegenwerpingen klaar: Een mensch kan z'n hart toch niet veranderen. Dat staat toch niet in onze macht om ons hart geloovig of ongeloovig te maken. En ze leggen deze waarschuwing maar naast zich neer.

Maar wie voor het woord des HEEREN heeft gaat toezien.

Als de twijfel aan Gods beloften in z'n hart opkomt gaat hij er tegen strijden. Houdt zichzelf voor, dat de HEERE toch waarachtig is en niet liegt.

Gaat z'n ongeloof als zonde voor God belijden.

En roept tot den HEERE: Ik geloof, help mij in den strijd tegen m'n ongeloof.

Want hij weet, dat een ongeloovig hart een boos hart is.

Een bron van allerlei ongerechtigheid. Een fontein van booze daden.

Want het hart is de bron van ons denken en willen en gevoelen en begeeren.

Uit dat hart komen voort naar het woord van den Heiland: booze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dievertijen, valsche getuigenissen, lasteringen (Matth. 15:19).

Maar als ons hart geloovig op Gods beloften gericht is, dan wordt heel ons leven met alle levensuitingen op God gericht. Als we rijk zijn in God, dan zullen we de wereld verzaken, onze oude natuur dooden en godzalig leven.

„Behoed uw hart boven al wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens" (Spr. 4:23).

In de tweede plaats zal de schrijver van den brief aan de Hebreërs ook wel bedoelen, dat we op elkander toezien. Opdat in geen enkel lid der gemeente zij een ongeloovig, boos hart.

De gemeente is het huis Gods. De geloovigen vormen een groote familie.

De „familia Dei" zegt Calvijn: het gezin Gods.

Maar dan moet het in de gemeente ook als in een gezin toegaan.

Wat is dat voor een gezin, waarvan de leden „als los zand aan elkaar hangen"?

Wat is dat voor een huisgezin, waar men op elkaar niet toeziet?

Wat is dat voor een gemeente, waar de één den ander naar het verderf laat hollen? Zulk een „huis Gods" is op weg een voorportaal van de hel te worden.

Zulk een gemeente wordt erger dan de „wereld".

Want in de wereld zien de menschen nog wel op elkaar toe.

Als iemand ziet dat een vriend of kennis er slecht uit gaat zien, dan zegt hij: Wat mankeert er aan? Ben je al naar den dokter geweest? En als hij goeden raad weet dan zal hij dien geven. En vooral familieleden hebben zorg voor elkaar.

Maar zullen leden van het huis Gods dan niet op elkaar toezien, opdat in niemand zij een boos ongeloovig hart?

Dat werk wordt maar al te vaak overgelaten aan den kerkeraad.

Maar als het toezien op elkander in de gemeente niet meer in praktijk wordt gebracht, dan kunnen geen tien predikanten en kerkeraden den afval keeren.

We moesten allen Mattheus 18 er nog maar eens op nalezen.

een reine gedachtenfeer; zonder ook maar de geringste zwelheid. De z.g.n. „valsche schaamte", die reeds zooveel onheil heeft tweegebracht, moet zoo- wel bij de ouders als bij de jeugdleiders, radicaal overwonnen worden. Door openheid en in een reine sfeer, moet het in onze jongens en meisjes niet opkomen, dat ze wat geheimzinnig gaan zitten giegelen. Door zulk een openheid in een reine sfeer bij het nu réchte verstaan van Gods Woord, zal ook de zonde te schriller als zonde openbaar worden en leiden tot een grooter afschuw daarvan bij de jongelui. Want het is gelukkig niet zoo, dat alle jonge menschen alléén maar de neiging hebben om zich te verkneuten in het vieze; er zijn gelukkig héél veel jongens en meisjes, die daarvan een hartgrondigen afschuw hebben. En..... die er hartelijk dankbaar voor zijn, als hun eens duidelijk aangetoond wordt, waarom deze stoffen in den Bijbel voorkomen; en dat dat vóórkomen ervan niets, maar dan ook niets te maken heeft met eenige on-netheid; die dankbaar zijn, als hen aangetoond wordt, wat de werkelijke inhoud van deze stoffen is.

Trouwens, zóó moeten onze kinderen worden ingeleid in alle Bijbelstoffen.

Wij moeten hen altijd leeren vragen: waarom staat dit in den Bijbel? En wat wil de Heere in dit verhaal tot ons zeggen?

Wat gaan we daarin niet vaak scheef! Soms met zeer „centrale" stoffen! Als b.v. het lijden en sterven van onzen Heere Jezus Christus! Wat geven heel veel menschen daarop niet een scheeve antwoorden, al ligt hét antwoord nóg zoo voor de hand! Hoevele komen niet verder dan er een ontroerend drama in te zien? Hoevele anderen zien in het lijden en sterven van dezen „idealen mensch" niet een lichtend voorbeeld voor

ons? De prachtigste stof voor een „imitatio Christi"! Waarom komt het verhaal van Achab en Naboth in den Bijbel voor? Die ruzie over dien wijngaard? Wat kunnen eertijde jongens niet verontwaardigd zijn over dien „gemeenen Achab"! Maar staat dit verhaal in den Bijbel om onze verontwaardiging op te wekken, of om het leven van Achab te „spannender" te teekenen? Ja, bezondigen predikanten zich er niet meermalen aan, om Bijbelstoffen in haast „dramatischen" vorm op den kansel te brengen; o, en dán lulsteren de menschen wel! Of staat dit verhaal er alleen maar in, om ons te leeren niet te staan naar andermans eigendom? Of om ons te wijzen op het gevaar van een „valsche vrouw"? Wie zijn Bijbel kent, weet beter, dat deze antwoorden lang niet alles geven, wat het rechte antwoord geven móet!

Op gelijke wijze dóórgaande, kunnen we ook vragen: en waarom verhaalt de Bijbel toch die geschiedenis van Lot met zijn dochters, na de redding uit het verwoeste Sodom? (Gen. 19). We kunnen hier op zeer vele dingen wijzen, die alle waar zijn. B.v. we zien hier de gevolgen van de slappe houding van den geloovigen (!) Lot, die, ondanks de gruwelijke zonde van Sodom, daar téch bleef wonen; en zoo zelf de oorzaak werd van den ondergang van zijn dochters en van zijn heele geslacht. Hij stond immers nog toe ook, dat zijn dochters zich verloofden met zulke diep-zondige Sodomieten! We kunnen ook hierop wijzen, dat, wanneer de Heere niet het geloof in de harten werkt, de mensch de weldaden des Heeren niet opmerkt als..... weldaden des Heeren! Dat we daarom van eenig vertrouwen op den Heere bij Lots dochters dan ook niets zien. En daarom moeten ze zelf zien klaar te komen. Op dat kale gebergte waar Lot is gaan wonen, in dien

spelonk, geen mannen? Dus geen nageslacht? Ze zullen zichzelf wel redden; en ze maken hun vader dronken. En zoo kunnen we erop wijzen, dat de eene zonde de andere voortbrengt! Twee kinderen worden geboren; en hun nakomelingen zullen later de aartsvijanden worden van het volk des Heeren: Moab en Ammon! Allemaal waar! Maar letten we nú eens op dat ééne zinnetje, waarmee Sikkil Sr. zijn verklaring van dit verhaal besluit: „En Ruth, de Moabitische, werd één der voormoeders van Christus!"

En nu „springt" dan heele verhaal, als het ware, open!

Zóó óók moest Gods Zoon mensch worden! Om óns te redden!

Zoals ik reeds opmerkte: wat een rijkdom van gegeven. Veronderstel nu even, dat een jongen op onze jeugdvergadering een kleur krijgt onder 't voorlezen van dit gedeelte en contact opneemt met zijn vriendje naast hem, op een wijze, die niet deugt; haal die jongen er dan maar eens bij en vraag hem dan maar eens: „zeg, jó, begrijp jij eigenlijk wel goed, wat hier staat; waar het hier om gaat?" En vertel hem dan maar eens naar zijn bevattingsvermogen, den zin van dit verhaal: tien tegen één, dat hij over zijn eerst-aangenomen houding met beschaarnde kaken weg zal trekken.

Maar dat kan niet degene, die zelf den zin van dit verhaal niet begrijpt, wijl hij zijn aandacht enkel en alleen maar gebonden houdt bij die nachtelijke-gebeurtenis-in-dronkenschap. Zoo iemand misbruikt zelf het Woord van God op het grofste; die man is zelf geheel en al troebel! En hoe zal een troebele fontein helder water voor onze jeugd geven? P. JASPERSE.

Ik noemde daar het woord afval. En met recht. Want een boos ongeloofig hart is geneigd „om af te wijken van den levenden God“.

Daar staat voor afwijken een woord dat beteekent: zich verwijderen van.

Wijken uit de nabijheid van. Het einde daarvan is: afvallen van den levenden God.

De Hebreërs liepen dat gevaar. Dat blijkt uit heel den brief.

Ze waren traag om te hooren (5:11). Ze hadden trage handen en slappe knieën (12:12). Ze liepen gevaar te verachten van de genade Gods (12:15).

Wat is dat vreeselijk: afvallen van den levenden God.

De Vader van onzen Heere Jezus Christus is geen doode afgod, maar de levende God. Dooden afgoden kunnen niet zegenen en niet vloeken.

„Zij moeten gedragen worden, want zij kunnen niet gaan; vrees niet voor hen, want zij kunnen geen kwaad doen, ook zoo is er geen goed doen bij hen“ (Jer. 10:5).

Als de eene afgod teleurstelt kan men rustig een andere kiezen.

Er verandert niets. Een doode afgod kan niet straffen in zijn toorn.

Maar anders is het met den levenden God. Hij doet al wat Hem behaagt, in tegenstelling met de afgoden (Psalm 115).

Als ik in den Bijbel lees van den levenden God moet ik altijd denken aan Jesaja 40, waar de HEERE verkondigd wordt in zijn wonderlijke macht, tegenover een afgod. Zullen we God vergelijken met een afgodsbeeld? dien men maakt van een stuk hout, terwijl een goudsmid wat versierselen aanbrengt?

Neen, we zullen opzien tot Hem, die de hemelen uitspant als een tentdoek en die de Vorsten der aarde te niet maakt en de Rechters der aarde tot ijdelheid maakt. „Heft uw oogen op omhoog en ziet wie deze dingen geschapen heeft; die in getal hun heil voortbrengt, die ze alle bij name roept, vanwege de grootheid zijner krachten en omdat Hij sterk van vermogen is: daar wordt er niet één gemist“ (Jes. 40:26).

Hem zullen we vreezen. Ja, ook wij. Want deze vermaning om ons hart te bewaren en om niet af te wijken van den levenden God, geldt heden nog. Er zijn

verklaarders die letterlijk beweren, dat deze waarschuwing nu geen zin meer heeft. Zoo konden alleen de Hebreërs worden gewaarschuwd tegen terugval tot den oud-testamentischen eeredienst. Mogelijkheid van afwijken van den levenden God zou er nu niet meer zijn.

Ik denk dat we allen maar naar deze waarschuwing moeten luisteren.

Juist omdat ons meer licht geschonken is, is onze verantwoordelijkheid grooter.

Juist omdat de HEERE ons zoo groote zaligheid schenkt, is afwijken van den levenden God zooveel erger. Ik denk niet dat de HEERE ons in zijn Woord tegen onmogelijkheden waarschuwt. Ik vind het een wonderlijke redeneering als men zegt: Hier wordt wel tegen afval gewaarschuwd, maar eigenlijk is afwijken van den levenden God niet mogelijk! Waarschuwt God dan voor niets?

Wonderlijk is ook de volgende redentatie: De geloovigen hebben zich deze waarschuwing niet aan te trekken, zij worden niet bedoeld. Alleen zij, die nog niet tot het geloof kwamen, moeten zich maar laten gezeggen. De ongeloovigen hebben het zich maar aan te trekken.

Maar dan is alle waarschuwing in de lucht gesproken. De geloovigen immers, die zich willen laten gezeggen, hoeven niet te luisteren, want het gaat hun niet aan. En de ongeloovigen, die niet luisteren willen, leggen het vanzelf wel naast zich neer.

Laten we maar toezien. Allen en een iegelijk. Op ons zelf. En op onze broeders en zusters. Omdat we de gevoelige straf van den levenden God mogen ontgaan. En omdat we den zegen van den levenden God mogen deelachtig blijven.

Want in den weg van eenvoudig luisteren naar belofte en vermaning wil de HEERE zijn volk zegenen met vrede en troost.

„Want door de vermaningen wordt de genade medegedeeld; en hoe vaardiger wij ons ambt doen, des te heerlijker vertoont zich ook de weldaad Gods, die in ons werkt en zijn werk gaat dan allerbest voort. Welken God alleen toekomt, zoo vanwege de middelen, als vanwege de zaligmakende vrucht en kracht daarvan, alle heerlijkheid in der eeuwigheid. Amen.“ (D. L. Hoofdstuk III en IV, 17).

H. J. J.

Geen leer der „doleerende kerken“

KERKELIJK LEVEN

Ik zeg: neen.

Hoor eerst precies wat prof. v. d. Schuit zegt:

In 1890 schreef Dr A. Kuyper zijn bekende brochure „SEPARATIE EN DOLEANTIE“. Hier worden dus twee kerkengroepen gekarakteriseerd. Hier worden kerken tegenover of zoo ge wilt naast elkaar geplaatst, die uit de Afscheiding en uit de Doleantie zijn opgekomen.

Wat leerd de Kerken, die de lijn der doleantie volgen?

Daarna geeft hij het citaat, dat bijna letterlijk is (bij Kuyper staat niet „veronderstelt“, doch „onderstelt“), en dat dan aldus luidt:

„En ditzelfde standpunt nu neemt Voetius en het Gereformeerde Kerkrecht ook ten opzichte van de gedoopten in. Onze kerken doopen niet, als konden zij door den Doop iemand wederbaren, maar in de onderstelling, dat de doopeling vooraf wedergeboren is. Waar men dat niet onderstelt mag niet gedoopt worden. Elke doopeling, ook het kleinste kind, wordt dus niet gedoopt om hem daardoor eerst in het Lichaam van Christus in te lijven, maar, als zijnde een LIDMAAT VAN CHRISTUS, d.w.z. als zijnde een lid van zijn mystiek-geestelijk lichaam“.

Als een bewijs, dat ook de doleerende KERKEN het zoo leerd en als Kuyper hier geconstrueerd heeft, voert prof. v. d. Schuit het volgende aan:

Kuyper heeft nooit verheeld, dat dit de leer der Doleerende KERKEN was, en hij heeft NOOIT gezegd noch er op gedoeld, dat dit slechts een PRIVÉ gevoelen van hem was.

Tot zoover prof. v. d. S.

Met dat laatste zinnetje begin ik. Hier staat: Kuyper heeft nooit gezegd, en ook nooit erop gedoeld, dat dit slechts een privé gevoelen van hem was. Hij heeft integendeel nimmer verheeld, dat het de leer der Doleerende Kerken was.

Tegenover deze bewering van prof. v. d. Schuit plaats ik, voor de tweede maal, de bewering: Kuyper heeft minstens tweemaal, in de nederlandse taal, en in de engelsche, gezegd: dit is mijn privé gevoelen; het is niet de leer der kerken, en het mag ook niet de leer der kerken worden, zolang nog velen anders denken. Kuyper was niet zoo dwaas, als zijn epigonen in 1944 geweest zijn; hij zou die kerkscheuring, welke Ridderbos-Aalders-Polman-Grosheide hebben doorgedreven met hun binding, niet hebben goedgevonden. Daar was hij te wijs voor.

Misschien denkt iemand, dat Kuyper die gedachte: „mijn opvatting is geen leer der kerken“, pas heeft uitgesproken NA 1892. NADAT de bekende christelijke gereformeerden hadden gezegd: we willen met de doleerende kerken niet vereenigen.

Maar dan vergist zoo iemand zich. Kuyper heeft dat gezegd in 1891. Juli 1891 verscheen zijn publicatie in het engelsch. In hetzelfde jaar ook in het neder-

landsch, nl. in „Calvinisme en Revisie“, Amsterdam, J. A. Wormser. De engelsche publicatie was geweest in The Presbyterian and Reformed Review, Philadelphia.

Het blijkt noodig, dat we dit citaat nóg eens uit de doekjes doen. Hoewel, we hebben het reeds eerder gegeven, en wel vrij kort nadat ons blad weer verscheen kon na den oorlog der Duitschers en der synode, immers in De Reformatie van 6 Oct. 1945, bl. 6, kolom 2 en 3, en bl. 7, kolom 1 en 2. In den vorm van een „samenspraak“, zoo smeuig dus, als men van een krant maar verlangen kan.

In zijn publicatie, engelsch en nederlandsch, geeft Kuyper eerst in krasse termen zijn eigen kijk op den doop op grond van onderstelde wedergeboorte. Hij redeneert precies zoo, als later prof. Grosheide verklaarde, dat de synode van 1944 had geredeneerd ten bewijze, dat cand. H. J. Schilder in strijd was met de belijdenis (brief van Grosheide in qualiteit van commissievoorzitter aan ds J. Waagmeester, ook onzerzijds gepubliceerd).

Kuyper evenwel zegt d a a r n a: al meen IK het nu zoo te moeten zien, wat die onderstelde wedergeboorte betreft, daarom hebben de BELIJDENISSEN het nog niet zoo gezegd. Ze MOCHTEN het ook niet zeggen.

Ja, ja, dat zegt Abraham Kuyper. Ze MOCHTEN het ook zoo niet zeggen: „immers, de Heilige Schrift — aldus Kuyper — is er niet op ingericht, om onze weetgierigheid te bevredigen, of ons te doen doordringen in geheimenissen, maar strekt alleen om hen, die de Heilige Schrift lezen of haar prediking hooren, en die dus op ouder leeftijd zijn, te zeggen, wat ZIJ te gelooven en te doen hebben. En daaraan nu houden zich ook onze Calvinistische Symbolen, VERDER DAN DE H. SCHRIFT GAAN ZE NIET; EN VERDER MOCHTEN ZE NIET GAAN“.

Ja, ja, dat is allemaal van Kuyper.

Die zei dus rustig: niet zoo iets doen, als wat die synode van 1944 toch gedaan heeft. Hij zou zeggen: zij, die in 1944 op dat punt van die ééne der zooveel formules bezwaar hadden, denken anders dan ik, wat ze ook nooit onder stoelen of banken gestoken hebben, maar asjeblijft, jaag ze niet weg, en bind geen mensch aan dit privé gevoelen.

Zeg niet, dat Kuyper dit zoo maar per ongeluk zijn pen heeft laten ontglippen. Of dat hij het wegstopte in een bijzinnetje. Neen, hij gaat er nog verder op in. Hoor maar:

„Een tweede reden“ (van dat zwijgen der belijdenissen over Kuyper's privé gevoelen) „is, dat ze nooit in hun belijdenis opnamen WAT THEOLOGISCH NOG NOOIT TOT HELDERHEID GEKOMEN WAS. En overmits nu de samenhang tusschen den doop en het voorafgaand werk Gods in de jonge kinderen wel theologisch ter sprake gebracht en gedeeltelijk toegelicht, maar nog niet tot heldere formuleering gekomen was, bleven ze op dit punt allicht al te sober“.

Dat schreef Kuyper in 1891. De belijdenissen zijn wel „al te sober“, maar toch: alleen de belijdenissen binden. En Kuyper zou dus nooit zijn KERKEN kunnen laten belijden, wat nog nooit beleiden was.

Hiermee is, meen ik, de stellige verzekering van prof. Van der Schuit door Kuyper zelf weersproken. En feitelijk is daarmee de zaak, waarover wij thans met elkaar verschillen, afgehandeld.

Maar we gaan graag met elkaar twee mijlen, als het helpen kan om den goeden weg te vinden. Daarom nog even het volgende.

Misschien zeggen sommige lezers: alles goed en wel, maar je kon in 1892 toch wel zien, dat Kuyper er sterk op stond, dat men zoo gauw mogelijk in de belijdenis zijn privé meening zou vastleggen. En dus zijn in 1892 Van Lingen en de anderen al vast op zoo'n dreigende vastlegging en binding gaan rekenen.

Maar ook op dit punt heeft Kuyper zijn best gedaan te zeggen: dat wil ik niet, zolang gij niet wilt.

Lees maar, wat hij verder schrijft. Enkele regels verder poneert hij: „dat de Calvinistische kerken, krachtens hun Calvinistisch BEGINSEL“ (van „beginssel“ sprak prof. v. d. Schuit, hier hebt ge Kuyper over wat hij voor het „beginssel“ van alle calvinistische kerken houdt) „... bij haar belijdenis geen ander doel voor oogen zich stelden, dan om een echo op het Woord van God te geven. Dat ze... eerst dan spraken, als er een STEMME Veler WATEREN TEGELIJK UIT ALLE GEREFORMEERDE KERKEN OPGING. En... dat ze ook dan nog in hun sober spreken zich bepaalden tot datgene, wat bij het Licht des Geestes, door de studie der theologie, tot genoegzame helderheid en evidentie was gebracht“.

Nog niet kras genoeg? Best, dan nóg een schepje er boven op.

Kuyper verklaart even verder, dat een eventuele „rijker ontbloeiing zoo ALGEMEEN IN DE KERKEN MOET ZIJN DOORGEDRONGEN, dat niet de eene helft der kerkeraden of classes haar meening aan de andere oplegt, maar dat de kerken saam IN HAAR GROOT GEHEEL, desaanstaande EENZELFDE EENPARIG GETUIGENIS GEVEN“. Men mag volgens Kuyper niet binden, eer ook de overige buitenlandse kerken tot gelijke overtuiging moeten gekomen zijn. „VAN EEN ELKAAR OVERSTEMMEN, VAN EEN MEERDERHEID EN EEN MINDERHEID MAG HIER GEEN SPRAKE ZIJN“.

Tot zoover Kuyper over het privé-gevoelen-en-niet-meer-zijn van de bekende opinie van Kuyper.

We willen nog eenmaal ons bezig houden met het artikel van Prof. Van der Schuit. We herhalen, dat het ons niet om strijd begonnen is, maar om den vrede. Indien ik gelijk heb in mijn meening, dat de situatie hetzij in 1951, hetzij in 1892 anders geweest is, dan prof. v. d. Schuit geloofd, dan wordt een staketsel, dat er anders (prof. v. d. Schuit sprak immers van een „beginssel“) allicht wezen zou, weggenomen. Zolang van beide kanten de ernstige wil er is, om te verbinden wat éénzeldfde belijdenis heeft, zal men ongetwijfeld een poging, om de situatietekening vrij van imaginaire trekken te houden, kunnen waardeeren, onverschillig, wie van beide partijen in die richting werkt.

Uit dit oogpunt nu krijgt het artikel van prof. v. d. Schuit bijzondere betekenis, waar hij gaat spreken over Kuyper's brochure „Separatie en Doleantie“.

In die brochure poneert Kuyper enkele dingen, waarmee prof. v. d. Schuit het niet eens is. Ik ben het ook niet. Het zal dan ook prof. v. d. S., naar ik vertrouw, nog steeds van harte verblijden, dat, voorzoover in dit citaat — waarover straks — onjuiste meeningen aangaande wedergeboorte en doop worden verkondigd (de onderstelde wedergeboorte, „de onderstelling, dat de doopeling vooraf wedergeboren is“), duizenden menschen in 1944 hebben gewelgd, daarvoor het hoofd te buigen, Ouderlingen, diakenen, predikanten, kandidaten, professoren. Dat was in 1944. Toen had men, onder andere formules, ook dit misverstand bindend opgelegd, afgaande op ondoorzichtig gedogmatiseer van prof. Ridderbos (in een praeadvis), en op grove vergissingen van den naastaanden professor Polman, die, hetgeen aangetoond is, van de weergave der opinie van de oudere gereformeerden niets terecht bracht. Dat we dit herzeggen is niet uit wellust, maar uit noodzaak. Prof. dr J. Ridderbos heeft nog pas in een discussie met ondergeteekende aangaande Urinus beweerd, dat diens meening als twee druppels water leek op die van de desbetreffende bindend opgelegde formule van 1944. Dat beweren steunt op de meeningen van dr Polman, in datzelfde praeadvis. Nu de een de fouten van den ander nog altijd naschrijft, is het noodig, aan dat fout-zijn te blijven herinneren.

Nu hebben in 1944 velen gezegd: nu die meening bindend opgelegd is, nu moeten we die binding afwijzen. De anderen spraken: dan verbiedt de Heere u te preeken, ga weg. Wij bleven. Toen liepen de anderen van ons vandaan.

Nu zegt prof. v. d. Schuit: maar de doleerende KERKEN hebben óók al geleerd, wat Kuyper sprak; wij waren dus wijs, toen wij al in 1892 uitspraken: met die kerken geen vereeniging.

Op dát punt moeten we dus even doorpraten.

De vraag is dus: hebben de doleerende KERKEN dat geleerd vóór 1892?

Prof. v. d. Schuit zegt: ja.